

Iščemo karantenske in druge gozdu nevarne organizme

Fitoftorna sušica vejic (*Phytophthora ramorum*)

Dr. Nikica Ogris in dr. Barbara Piškur
Oddelek za varstvo gozdov, Gozdarski inštitut Slovenije (nikica.ogris@gozdis.si)

Fitoftorna sušica vejic

LATINSKO IME

Phytophthora ramorum Werres, De Cock & Man in 't Veld

RAZŠIRJENOST

Zahodni del ZDA (1995), v Evropi: Združeno kraljestvo (2002) in Irska (2010).

GOSTITELJI

Hrasti (*Quercus* spp.), bukev (*Fagus sylvatica*), navadni kostanj (*Castanea sativa*), beli javor (*Acer pseudoplatanus*), veliki jesen (*Fraxinus excelsior*), brogovite (*Viburnum* spp.), borovnica (*Vaccinium myrtillus*), macesen (*Larix* spp.), bela jelka (*Abies alba*).

OPIS

Rod fitofter zajema več kot 140 vrst in prav vse povzročajo različne bolezni rastlin. Med domorodnimi vrstami sta najpogostejši *P. citricola* in *P. cambivora*. Glivolika alga *Phytophthora ramorum*, ki povzroča fitofterno sušico vejic, je predstavnica karantenske vrste, ki so jo pri nas prvič odkrili leta 2003. Bolezenska znamenja se kažejo kot sušenje vejic in poganjkov, pojav nekrotičnih peg na listih ali odmiranje skorje dreves z izcedkom, kar povzroča propadanje različnih vrst lesnatih rastlin iz številnih botaničnih družin. Fitofterno sušico vejic pogosto prestrežejo pri uvozu okrasnih rastlin. Našli so jo tudi že v parkih v Sloveniji, vendar so jo v vseh primerih izkoreninili.

ZNAČILNA ZNAMENJA (SIMPTOMI IN ZNAKI)

- odmiranje ličja z izcedkom (temne lise na lubju), odmrlo ličje je rjavo obarvano, na mestu prehoda med zdravim in bolnim tkivom je lubje lahko bolj svetlo rjavo in je videti kot prepojeno z vodo,

- sušenje vejic in poganjkov,
- pojav nekrotičnih peg na listih.

VPLIV

Fitoftore izjemno vplivajo na zdravje gozda. Vedno so vključene v proces hiranja gozdov, kjer je vključenih več škodljivih dejavnikov. Fitoftore pomenijo nenehen stres za rastlino. Ker najprej povzročajo odmiranje drobnih korenin, je sprva njihov obstoj skrit. Šele kasneje ob dodatnih stresnih dejavnikih se njihovi simptomi pokažejo tudi na deblu kot izcedki in višje na drevesu kot odmiranje vej, v manjših listih in rumenenju listov. Bolezen pogosto spodbudijo poplave ali suše.

MOŽNE ZAMENJAVE

Vse vrste fitofter povzročajo podobne simptome na listavcih in iglavcih. Določitev vrste fitoftere je mogoča samo v laboratoriju. Izcedek na skorji je lahko posledica delovanja različnih vrst žuželk, npr. podlubnikov, krasnikov in kozličkov, za katere so značilni rovi v skorji in lesu ter prisotnost črvine, žagovine, ličink in odraslih osebkov.

DODATNE INFORMACIJE

- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (www.uvhvvr.gov.si)
- Portal o varstvu gozdov (www.zdravgozd.si)

ČE OPAZITE OPISANE SIMPTOME ALI NAJDETE ŠKODLJIVCA, OBVESTITE VSAJ ENEGA IZMED NAŠTETIH NASLOVOV:

(kontaktne podatke najdete tudi na spletni strani www.zdravgozd.si)

Pristojnega fitosanitarnega ali gozdarskega inšpektorja, Gozdarski inštitut Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije ali Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Slika 1: Temne lise z izcedkom na bukovem lubju (foto: N. Ogris)

Slika 2: Odmiranje ličja na bukvi (foto: N. Ogris)

Slika 3: Pege na slečevih listih (foto: Central Science Laboratory Archive, Crown Copyright, Bugwood.org)

Slika 4: Značilno sive ali počrnele iglice in odmiranje poganjkov macesna (foto: B. Jones in B. Wylder, Crown Copyright, courtesy Forestry Commission, licensed under the Open Government Licence)

Publikacija je nastala v okviru ciljnega raziskovalnega projekta »Razvoj novih metod detekcije, diagnostike in prognoz za tujerodne gozdu škodljive organizme (V4-1439)«, ki ga financirata Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije ter Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

